

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

21/3935-8

28. januar 2022

Avgjørelse av klager på vedtak om kvotefri jakt på gaupe i region 1 i 2022

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra NOAH – for dyrs rettigheter (NOAH) 19. januar 2022 og Naturvernforbundet i Agder 20. januar 2022 over rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak 6. desember 2021 om kvotefri jakt på gaupe i 2022.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak om kvotefri jakt på gaupe i 2022. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det ikke er fastsatt bestandsmål for gaupe i regionen. Kvotefri jakt i region 1 vil ikke være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet eller ha en negativ effekt på gaupebestandens overlevelse. Videre vil kvotefri jakt i region 1 heller ikke være til hinder for å nå de fastsatte bestandsmålene for gaupe i de regioner som har mål om yngling. Klagene er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 1 vedtok 6. desember 2021 kvotefri jakt på gaupe i region 1 i 2022. På grunn av feil ved utsending av vedtaket ble klagefristen satt til 19. januar 2022. NOAH påklagde vedtaket 19. januar 2022 og Naturvernforbundet i Agder påklagde vedtaket 20. januar 2022. Rovviltnemnda behandlet klagene henholdsvis 19. og 20. januar 2022 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Miljødirektoratet ga sin faglige 19. januar 2022.

Klagernes anførsler

NOAH mener det ikke bør tillates kvotefri jakt på gaupe i region 1. Videre at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av gaupebestanden, og at vedtaket ikke er tilstrekkelig basert på kunnskapsgrunnlaget. Klager mener vedtaket er et brudd på nasjonal og internasjonal lov, § 5 og § 16 tredje ledd i naturmangfoldloven og artikler 2, 7 og 9 i Bernkonvensjonen. Tatt i betraktning at gaupe er kategorisert som sterkt truet art i Norge, står rovviltnemndas kunnskapsgrunnlag ikke i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. I tillegg er rovviltnemndas utsagn om at «*skadepotensialet er stort*» helt

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Torkel Ramberg
22 24 58 50

uten faglig begrunnelse, som medfører at vedtaket strider med rovviltforskriften § 11. NOAH mener i tillegg at rovviltnemnda har anvendt føre-var-prinsippet og prinsippet om samlet belastning feilaktig.

Naturvernforbundet i Agder finner rovviltnemndas vedtak uforenelig med de avtalene Norge har forpliktet seg til om å ta vare på artsmangfoldet / stoppe tap av naturmangfold (sterkt truede arter), naturmangfoldloven § 4/5 om intakte økosystemer der store rovdyr er nøkkelarter, og at beslutningen i stor grad bygger på tallmateriale som på ingen måte rettfærdiggjør kvotefri jakt. Vedtaket bærer ikke preg av å forvalte en kritisk truet art, men fremstår mer som å fjerne arten fra regionen når det åpnes for kvotefri jakt på en art som ikke finnes / eller sjelden streifer innom ett av de tre fylkene i regionen. Naturvernforbundet i Agder viser til at FNs naturpanel innstendig ber om at tap av artsmangfold stoppes. Videre at vedtaket må oppheves og eventuelle skader forårsaket av gaupe må vurderes etter forskrift om skadefelling. Klager mener arten må være fredet i regionen, alternativt må kvotefri jakt erstattes med et antall, eksempelvis to.

Rovviltnemndas vurdering

I sin vurdering av klagene sier rovviltnemnda blant annet:

"Vurdering

Region 1 er i ei særstilling når det gjeld forvaltning av dei fire store rovdyra i Noreg. Dette følger av St.meld. nr. 15 (2003-2004), Innst. S .nr. 174 (2003-2004) og rovviltforliket av 2011. Det er ikkje mål om yngling av gaupe, jerv, bjørn eller ulv i regionen, og det er understreka at regionen er prioritert for beitebruk. Rovviltnemnda har mynde etter rovviltforskrifta §§ 7 og 11 til m.a. å fastsette jakt på gaupe når bestanden er over det fastsette bestandsmålet for gaupe i regionen. Dette gjeld og i region 1 utan bestandsmål for arten. Fylka i regionen har eit stort tal sau på beite, i eksempelvis 2018 vart det sleppt 719370 sau og lam på utmarksbeite i regionen. Det er truleg den regionen med flest sau på beite, og vi vil meine at skadepotensialet i høgste grad er reelt, og dette er då også bakgrunnen for Stortinget sitt syn på den todelte målsettinga for rovviltforvaltninga. Som eit døme på erstatningssaker frå Vestland fylke som omhandlar gaupe, vart det i perioden 2005 – 2010 erstatta 143 sau og 666 lam grunna gaupeskaade i fylket. Det vart søkt om erstatning for tap av 412 sau og 1790 lam i same perioden. Dette er altså frå ein del av region 1 som, etter den kunnskapen vi har, er det fylket i region 1 som tradisjonelt har hatt minst førekomst av gaupe. Dette viser etter vår meining at skadepotensialet er betydeleg i region 1. Skadeomfanget deisiste åra er redusert for heile region 1, noko som er heilt i tråd med Stortinget sine fleirtalsvedtak, seinast vist i rovviltforliket av 2011. Det skal vere ei differensiert forvaltning som skal ta omsyn til viktige beiteområde og at rovdyra skal overleve i Noreg. For region 1 er beitebruken prioritert, og dette har Stortinget vore klar på ved fleire høve. På bakgrunn av dette er det og slik at ei vurdering av naturmangfaldlova §§ 4 og 5 ikkje kan følgjast fullt ut for region 1. Dette er ei politisk vurdering som rovviltnemnda må ta omsyn til ved m.a. avgjerd om kvotefri gaupejakt. Når det ikkje er bestandsmål for gaupe i region 1, og beitebruken er prioritert, blir eit av dei viktigaste måla for den regionale forvaltninga å minimere sjansen for at det blir etablert ein bestand av gaupe i regionen, og at skadeomfanget er så lågt som mogleg. I rovviltforskrifta § 11 og kommentarane til denne står det m.a.

«For gaupe kan rovviltnemnden sette av egne områder for kvotefri jakt i forbindelse med sitt årlige vedtak om kvotejakt på gaupe så lenge dette kan skje innenfor rammen av det nasjonale bestandsmålet for regionen. (...) Det forutsettes videre at rovviltnemnden gjennom sine årlige vedtak om kvoter og eventuelle områder for kvotefri jakt på gaupe bidrar til en størst mulig grad av forutsigbarhet for berørte næringsinteresser. Dette innebærer at områder for kvotefri jakt på gaupe innenfor en region bør være relativt stabile fra år til år.»

Det har vore kvotefri gaupejakt i region 1 sidan opprettinga av rovviltnemndene i 2005. Det er i hovudsak streifdyr i regionen, og det er få dyr som blir felt under jakta. I 2020 vart ingen felt, i 2021 vart to gauper felt. Totalt er det felt 13 hanngauper og 10 hogauper i regionen sidan 2005 (inkludert to påkøyrslar og ein i naudverje). Etter rovviltnemnda sitt syn betyr den kvotefrie jakta lite for overlevinga til den nasjonale bestanden og for det nasjonale bestandsmålet. Den kvotefrie jakta er konfliktdepande ut frå det faktum at skadepotensialet i regionen er stort.

Rovviltnemnda la i sitt vedtak 06.12.2021 til grunn at dei siste tala (juni 2021) frå Rovdata viser at gaupebestanden før kvotejakta i 2021 er over bestandsmålet slik den var året før. Ifølgje tala frå Rovdata er bestanden i Sverige aukande og bidreg til auka gaupebestand i Noreg. Rovviltnemnda meiner at region 1 ikkje kan ta ansvar for å få bestandsmålet opp til det som er fastsett for Noreg, og at dette ansvaret må ligge til dei regionane som har bestandsmål for gaupe."

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet sier i sin faglige tilråding blant annet:

"Miljødirektoratets vurdering og faglige tilråding

Det følger av naturmangfoldloven § 8 første ledd at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om bl.a. arters bestandssituasjon samt effekten av påvirkninger. Miljødirektoratet har i sin faglige tilråding lagt vekt på NINA rapport 1846 med rapporterte tall for bestandsstatus i 2021, og regionale og nasjonale prognoser for utviklingen i gaupebestanden.

Når det gjelder den norske bestanden av gaupe er denne del av større sammenhengende fennoskandisk bestander og med forgreininger også videre inn i Russland. Vurderinger av bestandens overlevelse må derfor ses i sammenheng med dette. Kunnskapen om den skandinaviske bestanden av gaupe er god, for de finske og særlig de russiske delene av bestandene har vi ikke samme kunnskapsnivå.

Om overvåking av gaupe og bestandssituasjonen i Norge og Sverige

Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles skandinaviske retningslinjer for bestandsovervåking av gaupe, som ble gjort gjeldende fra og med vinteren 2013/2014. Årlig gjøres en beregning av antall familiegrupper ut fra alle dokumenterte og antatt sikre observasjoner av familiegrupper (spor, synsobservasjoner, fotografier og døde unger). Overvåkingen av gaupe er basert på en betydelig lokal medvirkning. Registreringene blir i all hovedsak gjort av lokalt personell på snøføre og rapportert inn til feltpersonell fra Statens naturoppsyn (SNO) i Norge og Länsstyrelsen i Sverige.

Bestanden i Skandinavia

Overvåkingen av gaupe er i Norge og Sverige basert på felles metodikk og overvåkingsresultatet rapportert fra Rovdata i 2021 viser en bestand på 280 familiegrupper registrert i Norge og Sverige. Dette tilsvarer en bestand på ca. 1639 gauper, hvorav ca. 395 gauper i Norge og 1244 i Sverige. Miljødirektoratet vurderer at migrasjon av gaupe fungerer tilfredsstillende og ikke har negativ effekt på bestandenes overlevelse.

Overvåking i Norge

Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt. Rovdata er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

I NINA rapport 2011 (2021) går det fram at det er registrert henholdsvis 55, 66,5 og 67 familiegrupper av gaupe på landsbasis i årene 2019, 2020 og 2021. Antall familiegrupper har økt i regionene 3, 4, 5 og 6 sammenlignet med 2020, mens antallet har gått ned i regionene 2, 7, og 8 (Tabell 1). Regionene 2, 3, 6 og 7 ligger på eller over regionale bestandsmålet før jakt i 2021, og regionene 4 og 5 ligger under de regionale bestandsmålene. Når man beregner gjennomsnittlig antall familiegrupper siste tre år ligger regionene 2, 3 og 6 over det regionale bestandsmålet (Tabell 1)."

"Antall registrerte familiegrupper i 2021 tilsvarer en bestand på omkring 395 dyr (95 % CI = 327–463) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2021 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2020 var på 393 dyr. Direktoratet konstaterer at gaupebestanden for andre gang er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004)

Om overvåking av gaupe og bestandssituasjonen i Region 1

Miljødirektoratet viser til at det ikke er mål om yngling av gaupe i regionen jf. rovviltforskriften § 4. Rovbase viser at det ble dokumentert én familiegruppe av gaupe i regionen hhv i 1997, 2006, 2007 og 2013. Disse dokumentasjonene har ikke vært bestemmende for utviklingen av det nasjonale bestandsmålet eller regionale bestandsmål for øvrige regioner. Direktoratet vurderer det at uttak av gaupe gjennom kvotefri jakt i regionen har svært begrenset påvirkning på utviklingen av den nasjonale bestanden.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av nemnda sitt vedtak om kvotefri jakt på gaupe i region 1 i 2022, anser Miljødirektoratet det som lite sannsynlig at uttak av gaupe i regionen vil ha effekt på det nasjonale bestandsmålet samt ikke ha en negativ effekt på gaupebestandens overlevelse. Miljødirektoratet vurderer også at uttak av gaupe i region 1 i 2022 ikke er til hinder for å nå det fastsatte bestandsmålene for gaupe i regioner med mål om yngling av gaupe i 2021."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken behandles etter naturmangfoldloven § 16 og viltloven § 9, jf. forskrift om jakt- og fangsttider §§ 1 og 2, og rovviltforskriften §§ 4, 7 og 11. Departementet legger, i henhold til naturmangfoldloven § 7, i sin vurdering prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og § 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer i naturmangfoldloven § 4, forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 og den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 trekkes inn i skjønnsvurderingen. Det samme gjelder naturmangfoldloven § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 er ikke relevant i denne saken, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Det er et vilkår for jakt på gaupe at best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at gaupe produserer et høstingsverdig overskudd, jf. naturmangfoldloven § 16 tredje ledd. Videre følger det av naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd at ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting, skal det legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.

For gaupe har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvoter for jakt når bestanden, basert på et treårs gjennomsnitt av bestandsstatus, ligger over bestandsmålet for regionen, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 11. Rovviltnemnda skal i forbindelse med kvotefastsettelsen blant annet gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd.

Ved behandlingen av St. meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget nasjonalt bestandsmål for gaupe på 65 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Gjennom ny stortingsbehandling våren 2011 ble bestandsmålet for gaupe videreført, jf. rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011)) punkt 2.1.7. Videre går det fram av rovviltforliket at forvaltningen skal skje på en slik måte at bestanden over tid ligger så nær bestandsmålet som mulig. Det nasjonale bestandsmålet er fordelt på syv av de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er ikke fastsatt bestandsmål for gaupe i region 1, jf. rovviltforskriften § 4 første ledd bokstav a. Nemnda i region 1 har derfor myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe.

Gaupe er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2021. Når det gjelder bestandssituasjonen for gaupe, vises det til informasjon fra Rovdata (Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt). Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt. Rovdata er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. I NINA rapport 2011 går det fram at det er registrert henholdsvis 55, 66,5 og 67 familiegrupper av gaupe på landsbasis i årene 2019, 2020 og 2021. Antall familiegrupper har økt i regionene 3, 4, 5 og 6 sammenlignet med 2020, mens antallet har gått ned i regionene 2, 7, og 8. Regionene 2, 3, 6 og 7 ligger på eller over regionale bestandsmålet før jakt i 2021, og regionene 4 og 5 ligger under de regionale bestandsmålene. Når man beregner gjennomsnittlig antall familiegrupper siste tre år ligger regionene 2, 3 og 6 over det regionale

bestandsmålet. Antall registrerte familiegrupper i 2021 tilsvarer en bestand på omkring 395 dyr (95 % CI = 327–463) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2021 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2020 var på 393 dyr. Direktoratet konstaterer at gaupebestanden for andre år på rad er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Det er ikke fastsatt mål om yngling av gaupe i region 1. Det ble dokumentert én familiegruppe av gaupe i regionen i hvert av årene 1997, 2006, 2007 og 2013.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i naturmangfoldloven § 8 er dermed oppfylt. Departementet mener at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap. Departementet har derfor tillagt føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 mindre vekt.

Naturmangfoldloven § 5 sier at målet er at artene og deres genetiske mangfold skal ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Det samme må da være tilfellet for forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer i naturmangfoldloven § 4, i den grad bestemmelsen aktualiseres av rovviltforvaltningen, og for den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6. Når det gjelder gaupe er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rovviltforskriften § 4 samt i rovviltmemndenes forvaltningsplaner, jf. rovviltforskriften § 6.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom, skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Departementet har tillagt prinsippet om samlet belastning stor vekt i denne saken, da vedtaket vil bidra til at vi når bestandsmålet for gaupe på landsbasis, jf. naturmangfoldloven § 10.

Det følger av naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Rovviltmemnda i region 1 trekker frem at fylkene i regionen har et stort antall sau på utmarksbeite og at skadepotensialet i høyeste grad er reelt. Memnda viser til at Stortinget i flere tilfeller har understreket at regionen er prioritert for beitebruk. De mener den kvotefrie jakta er konfliktdempende fordi skadepotensialet i regionen er stort. Hensynet til andre viktige samfunnsinteresser tillegges derfor stor vekt.

Miljødirektoratet anser det som lite sannsynlig at uttak av gaupe i regionen vil ha effekt på det nasjonale bestandsmålet. Miljødirektoratet vurderer også at uttak av gaupe i region 1 i 2022 ikke er til hinder for å nå de fastsatte bestandsmålene for gaupe i regioner med mål om yngling av gaupe i 2022. Departementet er enig i dette.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltmemnda i region 1 sitt vedtak om kvotefri jakt på gaupe i 2022. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det ikke er fastsatt bestandsmål for gaupe i regionen. Kvotefri jakt i region 1 vil ikke være til hinder for å nå det

nasjonale bestandsmålet eller ha en negativ effekt på gaupebestandens overlevelse. Videre vil kvotefri jakt i region 1 heller ikke være til hinder for å nå de fastsatte bestandsmålene for gaupe i de regioner som har mål om yngling. Klagene er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 1
Statsforvalteren i Vestland

Adresseliste

Naturvernforbundet	Mariboegate 8	0183	OSLO
NOAH for dyrs rettigheter	Dronningensgate 13	0152	OSLO